

१. एघारौं गाउँ सभाका सभा अध्यक्ष महोदय,
२. गाउँ सभाका सदस्य ज्यूहरू, सभाका सदस्य सचिव ज्यू, र पत्रकार मित्रहरू,
३. यस घडिमा सर्वप्रथम लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको स्थापनाका लागि विभिन्न समयमा भएको जनआन्दोलनमा जिवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहिदप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछौं। मुलुकको सार्वभौमसत्ता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रिय एकता, स्वाधिनता, स्वभिमानको शिघ्र रक्षा गर्दै लोकतान्त्रिक गणतन्त्र प्राप्तिको आन्दोलनमा त्याग र नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्नुहुने अग्रजहरूप्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछौं।
४. कोभिड-१९ (कोरोना भाईरस) महामारीको प्रभाव न्यून भई आर्थिक-सामाजिक जीवन क्रमशः सामान्य बन्दै गएको छ। कोभिड-१९ महामारी नियन्त्रण गर्दै जनस्वास्थ्यको रक्षा गर्न अग्रपङ्क्तिमा खटिनु भएका सम्पूर्ण जनप्रतिनिधिहरू, स्वास्थ्यकर्मीहरू, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू, सुरक्षाकर्मीहरू लगायत सबैमा म हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु।
५. संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक प्रणालीको आधारस्तम्भको रूपमा रहेको स्थानीय तह सदस्य निर्वाचन, २०७९ सम्पन्न भएको छ। यस निर्वाचनलाई निष्पक्ष, स्वतन्त्र, स्वच्छ र भयरहित तवरमा सम्पन्न गर्न योगदान गर्नुहुने आम नागरिक, राजनीतिक दल, निर्वाचन आयोग र राष्ट्रसेवक सबैमा म हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु।
६. यस सम्मानित सभामा प्रस्तुत गर्ने बजेट तर्जुमा गर्दा नेपालको संविधान, नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारका कानून, पन्ध्रौं पञ्चवर्षीय योजना, दिगो विकासका लक्ष्य, यस गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम, गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू, स्थानीय राजनीतिक दलहरू, नागरिक समाजका बुद्धिजिवि एवं लब्धप्रतिष्ठित व्यक्तित्वहरू, प्रधानाध्यापक र शिक्षकहरू, विभिन्न संघ संस्थाका प्रमुख एवं प्रतिनिधि ज्यूहरू, कर्मचारीहरू, स्वास्थ्यकर्मीहरू, विभिन्न क्षेत्रका सरोकारवाला, पालिकाबासी तथा पालिका बाहिर रहेका नागरिकहरूको प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष सुझावहरू र विज्ञहरूको निर्देशनलाई आधार बनाएका छौं।
७. पौवादुडमा गाउँपालिकामा भएका विद्यमान अवस्था, अशिक्षा, गरिबी, उत्पीडन र भौगोलिक कठिनाईलाई मध्यनजर गर्दै अल्पकालिन, मध्यकालिन, र दीर्घकालिन विकासका लक्ष्य लिएर आफ्नो गाउँ आफै बनाउँ, संघीय संरचनाको उपहार गाउँ गाउँमा सिंहदरवारलाई आत्मासाथ गर्दै “खानेपानी, सडक, विद्युत, पर्यटन, कृषि, सञ्चार, खेलकुद, स्वास्थ्य, शान्ती, सुरक्षा र शिक्षा पौवादुडमा बासीलाई उपलब्ध गराउने गाउँपालिकाको ईच्छा” भन्ने मूल नारा दुर दृष्टि सहित पारित गरिएको छ।
८. वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम, २०७९।०८० तयार गर्न अहोरात्र खटीने जनप्रतिनिधि साथीहरू र सम्पूर्ण कर्मचारी टीम प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु।
९. सभा अध्यक्ष महोदय अब आगामी आर्थिक वर्ष २०७९।०८० को बजेटका उद्देश्य तथा प्राथमिकता प्रस्तुत गर्दछु। बजेटका उद्देश्य निम्न प्रकारका छन्।
 - ✚ गाउँपालिकाले सेवा केन्द्रदेखि सम्पूर्ण वडा र टोल बस्तीमा पुगि छिटो छरितो ढङ्गले सेवा प्रवाह गर्न, नागरिकहरूले वडा कार्यालय, स्वास्थ्य कार्यालय र गाउँपालिकाको केन्द्र सम्म बाह्रै महिना सहज आवतजावत गर्न र गाउँपालिकामा उत्पादित कृषि उपजको बजारिकरणलाई सहज बनाउन यस आर्थिक वर्षलाई सडक सञ्जाल निर्माण वर्ष घोषणा गर्ने।
 - ✚ भौतिक पूर्वाधार विकासमा सार्वजनिक नीजि साझेदारीलाई क्रमशः कार्यान्वयन गर्न आधारशिला निर्माण गर्ने।
 - ✚ स्थानीय स्तरमा उपलब्ध स्रोत साधनको अधिक उपयोग तथा उपलब्धताको उच्चतम परिचालन गरि विकासको गतिलाई तिब्र गर्ने।
 - ✚ आर्थिक, सामाजिक, धर्म संस्कृति, पर्यटन र भौतिक पूर्वाधार क्षेत्रको सर्वाङ्गीण विकास गर्ने।
 - ✚ खेलकुद र बालबालिकाको क्षेत्रमा पर्याप्त लगानी गर्ने।
 - ✚ विकास, सुशासन र समृद्धि हासिल गर्न संघीय सरकार र प्रदेश सरकारले निर्धारण गरेका विभिन्न कार्यसम्पादन सूचकहरूमा अब्बल साबित गर्ने।
१०. सभा अध्यक्ष महोदय, माथि उल्लेखित उद्देश्य हासिल गर्न देहाय अनुसार कार्यक्रमगत प्राथमिकता निर्धारण गरेको छु।
 - ✚ संघीय प्रदेश र स्थानीय साझेदारीमा गाउँपालिकाको गौरवको आयोजनाको रूपमा रहेको तिवारीभञ्ज्याङ-मानेडाँडा-अंधेरीघाट (पञ्चकन्या कृषि सडक) सडकलाई ग्राभेल सहितको स्तरोन्नती गर्ने।
 - ✚ वडाहरू जोड्ने अधुरा आयोजनाहरूलाई निरन्तरता दिदै बाह्रैमास सवारी आवागमन हुने व्यवस्था गर्ने।
 - ✚ स्थानीय स्तरमा सञ्चालन गरिने सबै प्रकारका भौतिक पूर्वाधारका कार्यक्रमहरूमा स्थानीय नागरिकहरूको अनिवार्य साझेदारी हुने गरि आगामी आ.व.बाट कडाईका साथ लागू गर्ने।

- ✚ यस आ.व.को बजेटमा रहेका कार्यक्रमहरूमा ठूला मेसिनको प्रयोगलाई कम गर्दै स्थानीय स्रोत साधन र जनशक्तिको प्रयोग गर्दै आयोजनाहरू सम्पन्न गर्ने।
- ✚ लक्षित वर्ग र समुदायको उत्थानको लागि सामाजिक सुरक्षा र सशक्तिकरणका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।
- ✚ गुणस्तरीय खानेपानी, गुणस्तरीय जिवनोपयोगी शिक्षा, विद्युत र सूचना प्रविधिको विस्तार, स्वास्थ्यमा सहज पहुँच, धार्मिक सांस्कृतिक क्षेत्रहरूको संरक्षण र प्रवर्धन लगायत आर्थिक, सामाजिक, संस्कृतिक र भौतिक पूर्वाधारहरूको विकास तथा निर्माण गर्ने।
- ✚ चुकिडाँडा-गुफानागी-सन्तानेश्वर हुँदै गढिडाँडासम्म पदमार्ग निर्माण गर्ने, सन्तानेश्वरलाई दोश्रो हलेसीको रूपमा विकास र प्रवर्द्धन गर्ने।
- ✚ गाउँपालिकाको काखमा रहेको च्याङ्ग्रे पोखरी र पञ्चकन्या मन्दिरलाई केही वर्षभित्र निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने।
- ✚ जाल्पादेवी मन्दिर, ऐतिहासिक कोटगढि र चिवाचोड डाँडाको समेत संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने साथै हाम्रो यस गाउँपालिकाको शिरमा रहेको अरुणडाँडामा डि.पि.आर अनुसारको संरचना निर्माण सम्पन्न गर्ने, आन्तरिक र बाह्य पर्यटकहरूलाई प्रचार प्रसारका निमित्त स्थानीय संस्कार संस्कृति झल्किने गरि पर्यटन महोत्सव, २०७९ को आयोजना गर्ने।
- ✚ तोकिएका स्थानहरूमा मगर समुदाय र शेर्पा समुदायको बस्तीमा सामुदायिक होमस्टेको सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने।
- ✚ पालिकाभित्रका बालबालिकालाई विभिन्न खेलकुदका क्रियाकलापहरूमा सामेल गराई भविष्यमा असल खेलाडी उत्पादन गर्ने र वार्षिक रूपमा प्रशिक्षक प्रशिक्षण र मापदण्ड सहितको भव्य खेलकुदको आयोजना गर्ने।
- ✚ सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई गुणस्तरीय पारदर्शी र उत्तरदायी र सर्वसुलभ बनाई नागरिकको पहुँचमा वृद्धि गर्ने।

११. पूर्वमा अरुण गाउँपालिका, दक्षिणमा हतुवागढी र रामप्रसादलाई गा.पा. पश्चिम र उत्तरमा भोजपुर न.पा.को चार किल्ला भित्रको ११८.८७ ब.कि.मी. क्षेत्रफल भित्र समेटिएको यो गाउँपालिकामा राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार १२,१७० जनसंख्या रहेको छ। ६ वटा वडामा समेटिएको यस गाउँपालिकाको परिवार संख्या २,९३३ रहेको छ।

१२. व्यवसायिक कृषि तर्फ पाईला चालिरहेको यस गाउँपालिकाको मुख्य आयस्रोत कृषि नै हो। सडक सञ्जालले प्राय बस्तीहरू जोडिरहेको, विद्युत संरचना निर्माण भईरहेको र खानेपानी जस्ता आधारभुत सेवा विस्तार भई रहेको हुँदा चाडै नै आर्थिक फड्को मार्ने आशा गर्न सकिन्छ।

१३. जनजाती समुदायको बाहुल्यता रहेको, आर्थिक सामाजिक रूपमा पछाडी पारिएको दलित, अल्पसंख्यक र सिमान्तकृतहरूको समेत वस्ती रहेकोमा परम्परागत कुरीतीका अतिरिक्त आधुनिक प्रविधि र आर्थिक सामाजिक परिवेशले भिन्न्याएका सामाजिक विसङ्गती र विकृतिलाई चिर्नु पर्ने आजको आवश्यकता हो।

१४. यस गाउँपालिका भित्र ६ वटा वडा कार्यालय, १ कोभिड अस्थायी अस्पताल, १ पाँच सैयाको आधारभुत अस्पताल, ५ स्वास्थ्य संस्था, ३३ सामुदायिक, ३ संस्थागत विद्यालय, तीन कृषि तथा पशुसेवा केन्द्र, १ आयुर्वेद सेवा केन्द्र, १ गाउँपालिकाको केन्द्र, तीन प्रहरी कार्यालयहरू, १ ईलाका प्रहरी कार्यालय र ५ अतिरिक्त हुलाक कार्यालय लगायतका सरकारी कार्यालयहरू रहेका छन्।

१५. सानो भूगोल, जागरुक जनताहरू, प्राकृतिक विविधता, व्यवसायिक कृषि प्रतिको चासो, टोलटोलमा कृषि सडकको पहुचमा वृद्धि भईरहेको, खानेपानी र ग्रामीण विद्युतीकरणले तीव्रता पाएको अवस्थालाई अवसरको रूपमा लिंदै व्यवसायिकरण तर्फ उन्मुख भएको छ। विशेषज्ञ सहितको आधारभुत अस्पतालको सेवा, माध्यामिक तहसम्मको व्यवसायिक धारको सामुदायिक विद्यालय हुनुलाई यस गाउँपालिकाको जनताको अवसरको रूपमा लिन सकिन्छ। त्यसै गरी पुष्पलाल मध्यपहाडी लोकमार्गले १ र २ नं. वडालाई लगभग मध्ये भागहुँदै छिचोलेर गएको, पञ्चकन्या कृषि सडकले बाँकी २, ३, ४, ५ र ६ नं. वडा हुँदै छिमेकी जिल्ला धनकुटा जोड्ने सडक मार्गको काम यस आर्थिक वर्षमा सबै वडामा ग्राभेल सम्पन्न गरिएको छ र हाम्रो पाँच वर्षे कार्यकालमा यस सडकलाई कालोपत्रे गरिने नीति अवलम्बन गरिनेछ। निकट भविष्यमै बन्ने अरुण करिडोरले यस ठाउँको पहुँच छिमेकी चीन र भारत सँग हुने हुँदा यी सडकहरूले आर्थिक रक्त सञ्चारको भुमीका खेल्ने व्यहोरा अवगत गराउन चाहन्छु।

१६. यद्यपी आर्थिक र सामाजिक पछौटेपन, कृषि उत्पादनको भरपर्दो बजारीकरणको अभाव, लकडी बिक्रीका नाममा अत्याधिक वन फडानी, उर्बर खेतबारी बझ्याउँने, सानातिना कुरामा पनि सरकारी अनुदानको अपेक्षा राख्ने, दिईएको अनुदान उचित सदुपोगमा चुनौति रहेको देखिन्छ भने स्थानीय सरकार आर्थिक रूपमा टिकाउ र भरपर्दो बन्नका लागि आवश्यक आन्तरिक स्रोत संकलनको क्षेत्र सीमित रहेको छ।

१७. प्रस्तुत आर्थिक वर्ष २०७९।०८० को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका आधारहरूमा नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४, चालू पन्ध्रौं आवधिक योजना, दीगो विकासको लक्ष्य, स्थानीय तह वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८, साविकका स्थानीय आर्थिक ऐन, विनियोजन ऐन, नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारका बजेट नीति

तथा कार्यक्रम, अर्थ मन्त्रालय, प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगको मार्गदर्शन, बिजयी राजनीतिक दलका घोषणा पत्र, गाउँपालिकाको भिलेज प्रोफायल र बौद्धिक बर्ग र राजनीतिक दलहरूको सल्लाह सुझाव तथा विगतका नीति तथा कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयनको अनुभव र सिकाईलाई प्रस्तुत बजेट नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका आधारहरूको रूपमा लिईएको छ।

आदरणीय सभा अध्यक्षज्यू अव म चालू आ.व.को हालसम्मको प्रमुख उपलब्धिहरूको संक्षिप्त विवरण पेश गर्ने अनुमती चाहन्छु।

१८. भौतिक उपलब्धि तर्फ सडक

यस वर्ष न्यू ट्रायाक ओपन (नयाँ सडक विस्तार) तर्फ हालसम्म २४.९ कि.मी. थप भएको छ, पुराना सडकको स्तरोन्नती तर्फ (सबवेश समेत) ६०.७ कि.मी., ग्राबेल सडक १३ कि.मी., स्टोन मेसिनरी वाल १३३.९१ मि., ग्याबिडको कार्य १८६३.५ घन मिटर, नयाँ सडक सभै ११.० कि.मी., पि.सि.सि. र आर.सि.सि. २१८.८१ मि. र सोलिडको कार्य ७४६.१३ मिटर भएको छ।

१९. खानेपानी तर्फ

खानेपानी तर्फ ५ वटा नया ट्याङ्की निर्माण भईसकेको छ, १८,६०२ मि. पाईप लाईन र ८० वटा मिटर सहितको धारा जडान भएको छ।

२०. भवन तर्फ

नयाँ गैर आवाशीय भवन निर्माण कार्य ८ वटा, स्तरउन्नती १६ वटा र २ वटा निर्माणाधीन अवस्थामा रहेका छन्।

२१. वातावरण तथा सरसफाई तर्फ

यस आ.व.मा स्वास्थ्य संस्था, विद्यालय र सार्वजनिक स्थलमा समेत गरी ३ वटा नयाँ शौचालय निर्माण गरिएको छ भने १ वटालाई स्तरोन्नती गरिएको छ।

२२. यसरी समग्र पूर्वाधार तर्फको हालसम्मको प्रगति ६८ प्रतिशत रहेको छ। गाउँपालिका तर्फको आयोजनाको प्रगति प्रतिशत ६८ प्रतिशत, वडा नं. १ को ९२ प्रतिशत, वडा नं. २ को ८४ प्रतिशत, वडा ३ को ८२ प्रतिशत, वडा नं. ४ को ९८ प्रतिशत, वडा नं. ५ को ६९ प्रतिशत, वडा नं. ६ को ६७ प्रतिशत र संघीय सरकार र प्रदेश सरकारबाट हस्तान्तरित आयोजनाहरूको प्रगति प्रतिशत ४४ रहेको छ। यसरी समग्र पूर्वाधार तर्फ विनियोजित १४,८२,७६,००० रूपैयाँमा हालसम्म रु.८,६०,००,००० अर्थात ५९ प्रतिशत खर्च भएको देखिन्छ। पूर्वाधार तर्फकै रोजगार कार्यक्रम तर्फ ३५०० मि सोलिड, ९० घ. मि. Dry wall र ३.५ कि.मि. सडक स्तरोन्नती भएको छ।

२३. सामाजिक विकास समिति तर्फको शिक्षा तर्फ ७१.९७%, स्वास्थ्य तर्फ ७०.२२% र गाउँपालिका स्वास्थ्य तर्फको ५०.१३% प्रगति भएको देखिन्छ। यस अन्तर्गत मानेडाँडा ५ सैयाको आधारभूत तथा कोभिड अस्थायी अस्पताल निर्माण भई MBBS डाक्टरको सेवा प्रवाह भई रहेको छ, उक्त अस्पताल हाता भित्र घ श्रेणीको ल्याव सेवा समेत सञ्चालन भइरहेको छ। स्वास्थ्य तर्फकै कोभिड-१९ खोप अभियान १२ वर्षदेखि माथिका सबै नागरिकलाई उपलब्ध गराइयो। जसमा खोप लिने सङ्ख्या ४,९६१ रहेको छ र बुष्टर खोप ४,०६८ जनालाई प्रदान गरिएको छ। टाईफाइड रोगको नया खोप १५ महिना देखि १५ वर्ष सम्मका २९८० बालबालिका खोप दिई नियमित खोप कार्यक्रम अन्तर्गत राखिएको छ। बर्थिड सेन्टरबाट दिईने गर्भवती तथा सुत्केरी सेवामा उल्लेख्य वृद्धि भएको छ। वडा नं २, ३, ४, ६ मा होम डेलीभरी शुन्य रहेको छ। बर्थिड सेन्टरबाट ११० जना सुत्केरीहरूले सेवा लिएका छन्।

२४. यसका अलावा साविकका नियमित कार्यक्रमहरू सुरक्षित मातृत्व, पोषण, खोप, परिवार नियोजन आदि कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएको छ। त्यस्तै महिला विषेज स्वास्थ्य शिविर, भिडियो एक्सरे सेवा निरन्तर सञ्चालनमा राखिएको छ र सबै नागरिकलाई नपुगेसम्म यसलाई निरन्तरता दिईनेछ। साथै सावधानी तथा सुरक्षाका कार्यक्रमहरू सञ्चालन भईरहेका छन्। महिला बालबालिका तथा जे.ना. तर्फ ३६.४१%, लैङ्गिक समानता सशर्त तर्फ ५८.७५% र अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनःस्थापना CBR कार्यक्रम तर्फ ५५% प्रगति भएको छ।

२५. आर्थिक विकास तर्फ

आदरणीय अध्यक्ष महोदय, चालू आ.व.को पशु शाखा तर्फको प्रगति ३८.४२ प्रतिशत रहेको छ। त्यसै गरी कृषि तर्फको खर्च ६०.२९ प्रतिशत भएको छ। कृषि तर्फ १५०० घर परिवारलाई फेरोमेन ट्रायाप वितरण, २००० कृषकहरूलाई हिउँदे तरकारीको बीउ विजन वितरण गरिएको छ। तरकारी खेती, अक्रवरे खुर्सानी खेती र जैविक विषादी सम्बन्धी विभिन्न मितिमा ७० जना कृषकहरूलाई तालिम प्रदान गरिएको छ। बाली संरक्षण सेवाका लागि विषादि वितरण, प्लाष्टिक टनेल ५० वटा, थोपा सिँचाई ५० सेट, मल्चिड प्लाष्टिक १०० रोल, इलेक्ट्रोनिक स्प्रेयर ३० वटा वितरण गरिएको छ। साना व्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (पकेट) विकास कार्यक्रम किवि पकेट श्यामसिलालाई निरन्तरता दिईएको छ र अलैचि पकेट कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ। पशु सेवा तर्फ विभिन्न रोग नियन्त्रणका लागि औषधी खरिद गरि पालिकाका प्रत्येक पशुपालक कृषकहरूलाई वितरण गरिएको छ। घाँस विकास कार्यक्रम अन्तर्गत नेपियर र टियोसेन्टि घाँस वितरण गरिएको छ। बाखा प्रवर्द्धन अन्तर्गत वडा नंवर ५ र ६ मा बाखाको खोर निर्माण गरिएको

छ। पशुपालन व्यवसायलाई व्यवस्थित गर्न विभिन्न औजार खरिद, कुखुरा प्रवर्द्धन कार्यक्रम, बंगुर खोर निर्माण भईसकेको छ। दुध मिसन कार्यक्रम अन्तरगत किसान सँगको साझेदारीमा रु.२५,००,००० बराबरको कार्यक्रम सम्पन्न भईसकेको छ।

श्रीमान सभा अध्यक्षज्यू

२६. अब म चालू आ.व.को हाल सम्मको संशोधित आय प्रक्षेपण रु.४०,८५,८४,५६६.३८ भएकोमा हालसम्म रु.३८,९०,९४,८६८.५३ (९५.२२ प्रतिशत) रकम प्राप्त भएकोमा संघीय सशर्त तर्फ रु.६३,९०,५०० र संघीय राजश्व बाडफाट तर्फ रु.९,९६,८३,८०५.४ र आन्तरिक स्रोत तर्फ रु.९४,९५,३९२ गरि जम्मा रु.९,९४,८९,६९७ रकम प्राप्त हुन बाँकी छ। त्यसै गरी हाल सम्म खर्च तर्फ हेर्दा समग्र चालू तर्फ ६६.०६ प्रतिशत र पूँजीगत तर्फ ५९ प्रतिशत गरि समग्र खर्च तर्फ रु.२६,००,९६,४९५ (६३.६५ प्रतिशत) खर्च प्रगती भएको देखिन्छ।

साथै लाईन आईटम बजेट तर्फ

- सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणतर्फ कुल विनियोजित बजेट रु.५,५९,६३,३६८ विनियोजन भएकोमा हालसम्मको खर्च रु.४,९८,४९,६७३ रहेको छ।
- एकीकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम तर्फ स्वास्थ्य मन्त्रालयबाट विनियोजित मानेडाँडा आधारभूत अस्पतालका लागि यस वर्षका लागि क्रमागत बजेट रु.९६,२३,००० निकास भएकोमा हालसम्म रु.७३,९३,६२८ खर्च भएको छ।
- गरिविसँग विश्वेश्वर कार्यक्रम तर्फ कुल रु.९९,००,००० विनियोजन भएकोमा ९०,०४,००० खर्च भई रु.९६,००० खर्च गर्न बाँकी छ।
- कोभिड-१९ बाट प्रभावित अति विपन्न घर परिवारलाई नगद हस्तान्तरण कार्यक्रम तर्फ रु.३२,६०,००० विनियोजन भएकोमा हालसम्म रु.९६,४०,००० खर्च भएको छ।
- सुरक्षित नागरिक आवास तर्फ रु.५९,००,००० विनियोजन भएकोमा प्रति परिवार रु.५०,०००का दरले यस आ.व.मा ९४ घर परिवार र गत आ.व.को क्रमागत तर्फ ९९ परिवारलाई रु.२०,००० को दरले जम्मा रु.४५,५९,६९६ भुक्तानी गरिएको छ।

सभा अध्यक्ष महोदय माथिका क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न जम्मा ४९ करोड २ लाख ७६ हजार ९० रुपैया खर्च हुने अनुमान गरिएको छ। जसमध्ये शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पशु समेतको चालू तर्फ २५ करोड ५८ लाख ७६ हजार ९० रुपैया र पूँजीगत तर्फ ९५ करोड ४४ लाख रुपैया खर्च हुने अनुमान गरिएको छ। कुल बजेटमा चालू तर्फ ६२.३६ प्रतिशत र पूँजीगत तर्फ ३७.६४ प्रतिशत रहेको छ। आगामी आ.व.को लागि कार्यक्षेत्रगत आय व्यय अनुमान निम्न अनुसार रहेको छ।

कार्यक्षेत्रगत आय व्यय अनुमान						
क्र.स	आय शिर्षक	बजेट रु	प्रतिशत	खर्चको शिर्षक	बजेट रु	प्रतिशत
१	वित्तीय समानिकरण अनुदान सङ्घीय सरकार	८,९९,००,०००	२१।९१	आर्थिक विकास तर्फ	७७,७९,०००	१।८९
२	सशर्त अनुदान सङ्घीय सरकार चालू	९५,५२,००,०००	३७।८३	सामाजिक विकास तर्फ	९,०९,२०,०००	२।६६
३	सङ्घीय शसर्त पूँजीगत अनुदान	४३,००,०००	१।०५	पूर्वाधार विकास तर्फ	९०,४८,०८,२९५	२५।५५
४	सङ्घीय विशेष अनुदान	४,००,००,०००	९।७५	वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन तर्फ	९८,००,०००	०।४४
५	संघिय सरकार समपुरक अनुदान	९,२०,००,०००	२।९२	संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन तर्फ	९५,००,०००	०।३७
६	राजश्व बाँडफाट (मूल्य अभिवृद्धि कर र अन्तःशुल्क) सङ्घीय विभाज्यकोष	७,२९,५८,०००	१।७८	विद्यायन समिति तर्फ	२,९४,७०५	०।०७
७	प्राकृतिक स्रोत रोयल्टि बाँडफाट (वन तर्फ)			गाउँपालिका चालू	८,०८,५९,०९०	१।९१
८	वित्तीय समानिकरण अनुदान प्रदेश सरकार	४५,९४,०००	१।१२	संघिय शसर्त चालू	९५,५२,००,०००	३।७८

९	सशर्त अनुदान प्रदेश सरकार	२८,३१,०००	०६९	संघिय ससर्त पुँजीगत	४,४३,००,०००	१०८
१०	प्रदेश सरकार समपुरका अनुदान	१,००,००,०००	२१४४	प्रदेश ससर्त चालु	२८,३१,०००	०६९
११	विशेष अनुदान प्रदेश सरकार					
१२	सवारी साधन कर बाँडफाट (प्रदेश विभाज्य कोष)	२४,९३,०१०	०६९			
१३	गत आ.व को नगद मौजदात (अ.ल्या)	१,००,००,०००	२१४४			
१४	आन्तरिक श्रोत (कर तथा गैर कर राजश्व)	६०,००,०००	११४६			
	जम्मा	४१,०२,७६,०१०	१००	जम्मा	४१,०२,७६,०१०	१००

सभा अध्यक्ष महोदय,

अव आर्थिक वर्ष २०७९।०८० को राजश्व नीति प्रस्तुत गर्दछु।

- प्रगतिशील कर प्रणाली लागू गर्दै लगिने।
- कर राजश्वका अतिरिक्त गैरकर राजश्वको दर र दायरामा सुधार गर्ने।
- सम्पत्ति कर, व्यवसाय कर, घर नक्सा पास गराई अनिवार्य रूपमा लागू गर्दै लगिने।
- साविकको घरधुरी करलाई शिर्षक परिवर्तन गरी तोकिएको दरमा सोकोसट्टा घर, घरले चर्चेको जग्गा र घडेरी प्रयोजका लागि प्रयोगहुने जग्गामा सम्पत्तिकर लगाउने।
- प्राकृतिक स्रोत बन पैदावार, नीजि क्षेत्रको काठ गोलीया कटान निकासी शुल्क, खोटो संकलन तथा बिक्री शुल्क लागू गर्ने।
- प्राकृतिक खनीज साधन ढुङ्गा, गिट्टी बालुवा उत्खनन, संकलन, प्रशोधन तथा बिक्री निकासीका स्थल पहिचान गरी IEE गराई ठेक्का लगाउने।
- मालपोत तथा घरधुरी कर बक्यौता रकममा जरिवाना वापत १०% थप गरी असूली गरिने, चालू आ.व.को पहिलो चौमासिक (कार्तिक मसान्त भित्र) राजश्व बुझाउनेलाई चालू आ.व.को करमा २०% राजश्व छुट दिने साथै चालू आ.व. २०७७।०७८ भित्रै बिगतका बक्यौता असूलीका लागि कार्यपालिकाको बैठकले निर्धारण गरेको मितिबाट बक्यौता रकममा एक पटकको जरिमाना मिनाहा गर। मालपोत असूली गरिने।
- सरकारी तथा नीजि क्षेत्रको घरजग्गा बहालमा सम्झौता रकमको १०% बहालकर अनिवार्य असूली गरिने। घरजग्गा बहालको लगत संकलन गरिने।
- करदाता शिक्षा संचालन गर्ने, कृषि, पशु तथा अन्य व्यवसायिक फर्महरूलाई करको दायरामा ल्याउने, महिला उद्यमीहरूलाई प्रोत्साहित गर्न निजहरूको व्यवसाय दर्ता नवीकरण र व्यवसाय करमा ५०% सम्म छुट दिने।
- वडाहरूलाई अनुदानको सिलिड प्रदान गर्दा राजश्व परीचालन क्षमतालाई समेत आधार मानिने।
- आन्तिक राजस्वबाट उठेको राजश्वको कम्तिमा ५० प्रतिशत रकमले थप राजश्व बृद्धि गर्ने आयोजनाहरूमा परिचालन गर्ने। मुख्य हाटबजारहरूमा गुम्टी संरचनाहरू बनाई वहालबिटौरी शुल्क लगाउने।
- राजश्व संकलन तथा बिलिड कार्यलाई प्रविधि मैत्री बनाईने।
- ५ वर्ष भित्र आन्तरिक राजश्वले तलब सुविधा बाहेकको कार्यालय संचालन गर्न धान्ने राजश्व परिचालन गर्ने लक्ष लिने।
- गाउँपालिकाको लगानीबाट बनेको सडक, भौतिक पूर्वाधार आदिको संरक्षणला लागि मर्मत संभारकोष खडा गरी पूर्वाधार जन्य आयोजनाहरूबाट २% कट्टी गरी जम्मा गरिने।
- सडक उपभोग कर लागू गरी राजमार्ग बाहेकका गाउँपालिकाको लगानीमा निर्मित सडकहरूमा पटके सवारी चलाउँदा सडक उपभोग शुल्क लागू गर्ने।
- एम्बुलेन्स सेवालाई प्रभावकारी बनाई राजश्वको एउटा स्रोतको रूपमा स्थापित गरिने।
- हरेक व्यवसायीहरूलाई व्यवसाय दर्ता PAN, VAT मा दर्ता गर्ने र स्थानीय उद्योग बाणिज्य संघ गठन गराउने।

सभा अध्यक्ष महोदय,

आगामी आर्थिक वर्ष २०७९।०८० को बजेटको कार्यान्वयनबाट कृषि सडक बाह्रै महिना सञ्चालन हुने, स्वस्थ प्रणाली सद्रधिकरिड र सबल हुने, गुणस्तरीय शिक्षाको पहुँच अभिवृद्धि भइ सबै नागरिकले सुरक्षित एवं सम्मुनत, सभ्य, सु-संस्कृत र न्यायपूर्ण समाज निर्माणमा महत्वपूर्ण योगदान पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ।

अन्तमा, बजेट तर्जुमा गर्दा मार्गदर्शन गर्नुहुने आदरणीय गाउँपालिका अध्यक्ष प्रति आभार प्रकट गर्दछु। बजेट तर्जुमाको क्रममा महत्वपूर्ण सुझाव प्रदान गर्नुहुने स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरु, विषयगत समिति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति लगायत विभिन्न राजनीतिक दल, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, निजी तथा सहकारी क्षेत्र, नागरिक समाज तथा पत्रकार जगत समेतलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु। यो बजेट कार्यान्वयनमा सबैको सहयोग रहने विश्वास गर्दछु।

धन्यवाद

ज्योत्सना राई

उपाध्यक्ष

संयोजक

बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति

मिति २०७९।०३।१०